

Aktivitetsrapport 2017

Rapporteringsåret 2016 – Programkategori 13.50

Regionalpolitisk avdeling, Kommunal- og moderniseringsdepartementet

KOMMUNAL- OG
MODERNISERINGSDEPARTEMENTET

Innholdsfortegnelse

Aktivitetsrapport 2017	1
1. Innledning	3
2. Mål for regional- og distriktspolitikken	4
3. Datafangst, begrensninger og kategoriseringer	5
4. Total bruk av midler	8
5. Prioriteringer av hovedmål og delmål	14
6. Prioriteringer i fylkene	21
7. Virkemiddelbruk etter post	24
8. Næringsstøtte	25

1. Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har siden 2007 utarbeidet en rapport som viser bruk av midler under programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk. Rapporten er med på å synliggjøre hva midlene under programkategorien brukes til, og hvor. Den gir fylkeskommuner oversikt over bruken i eget fylke og muligheter for å sammenligne seg med andre fylker. Sammenstillingen omfatter alle tilskuddsposter under programkategori 13.50.

Midlene er i hovedsak fordelt på de regional- og distriktpolitiske målene, geografi og forvaltere. Fylkeskommunene, virkemiddelaktørene (Innovasjon Norge (IN), Forskningsrådet (FR) og Siva) er de største forvalterne, men også KMD samt Mentor AS forvalter noe av midlene. I enkelte tabeller har vi uthevet de største beløpene i forskjellige kategorier med blå farge, for å underlette lesingen. Ta gjerne kontakt med Regionalpolitisk avdeling i KMD dersom det er informasjon du savner. Vi kan være behjelpelige med å generere nye tabeller.

Illustrasjon av: Bendik Kaltenborn

2. Mål for regional- og distriktpolitikken

Målstrukturen er grunnlaget for rapporteringen, da midlene skal benyttes i tråd med målene for programkategorien. Tabell 1 gir en oversikt over målformuleringene under programkategori 13.50 for 2016. Fra og med 2017 er det formulert nye mål for programkategorien. Disse er presentert i Prop. 1 S (2016–2017).

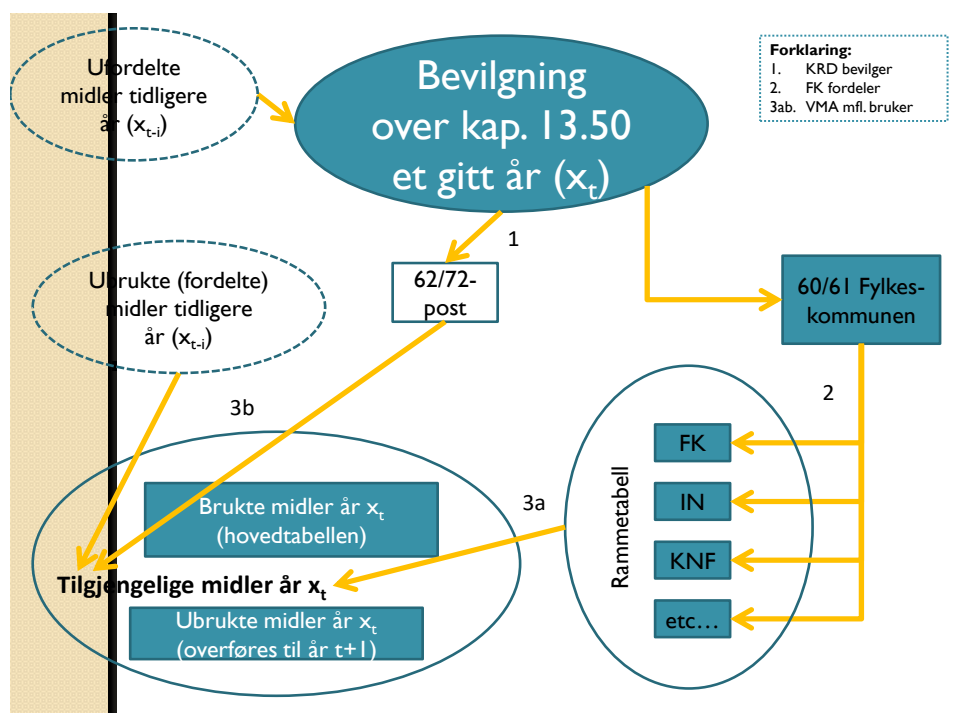
Tabell 1 Mål til grunn for rapporteringen for distrikts- og regionalpolitikken i 2016

Hovedmål	Delmål
1 Økt verdiskaping, sysselsetting og internasjonalt konkurransedyktig næringsliv	1.1 Styrke konkurransekraften for etablerte bedrifter 1.2 Utvikle lokale og regionale næringsmiljøer 1.3 Øke antall lønnsomme etableringer
2 Forbedre lokale og regionale rammebetingelser for næringsliv og befolkning	2.1 Styrke tilgang på relevant kompetanse i arbeidsmarkedene 2.2 Forbedre fysisk infrastruktur og redusere avstandsulemper i områder med få innbyggere og små markeder
3 Utvikle attraktive regioner og sentrer for befolkning og næringsliv	3.1 Styrke tilgangen til tjenester for befolkningen i områder med få innbyggere og små markeder 3.2 Gjøre tettsteder og små og mellomstore byer mer attraktive som bosted og som lokaliseringssted for bedrifter

3. Datafangst, begrensninger og kategoriseringer

Datamaterialet baserer seg på rapportering fra kommuner, regionråd, fylkeskommuner, Siva, Forskningsrådet, Innovasjon Norge og departementet for rapporteringsåret 2016. Registreringsenheten er *gitte tilsagn*. I tabellene og figurene i rapporten benevnes gitte tilsagn som *brukte midler*. Tabellene og figurene viser samlet bruk av midler (gitte tilsagn) et gitt år under programkategori 13.50, og inkluderer også bruk av overførte midler fra tidligere år. Forholdet mellom brukte og tildelte midler vil sjelden være én til én fra år til år, fordi regelverket for økonomistyring i staten åpner for overføring av ubrukte midler fra et år til et annet, under gitte betingelser. Figur 1 beskriver dette skjematisk:

Figur 1 Forholdet mellom brukte og fordelte midler i rapporten og rapporteringen

Registrering av tiltak

Alle tiltak registreres på kommunen der mottaker av midlene holder til. Mange mottakere har imidlertid aktiviteter i andre kommuner enn der de har sin postadresse. Som følge av dette kan tiltak bli registrert på flere kommuner, hele fylket eller nasjonalt (fylkesovergripende) nivå. For noen tiltak er det vanskelig å avdekke det geografiske nedslagsfeltet. Dette gjelder for eksempel utredningsprosjekter. Midler som er innrapportert/registrert på fylkesnivå er her fordelt på alle fylkets kommuner, der kommunenes andel av totalbeløpet er basert på deres andel av fylkets totale folketall. Slik fordeling omtales som "*syntetisk fordeling*". Tidligere år ble midler registrert på

fylkesnivå fordelt likt på alle kommunene i fylket. Departementet mener at en fordeling per capita vil gi et mer nyansert bilde sammenlignet med en flat og lik fordeling. Det er likevel viktig å være bevisst på at en slik fordeling av midlene ikke vil gi et eksakt bilde av virkeligheten. Vi vurderer det likevel bedre å ta med seg informasjonen som ligger i fylkesfordelingen enn å plassere denne i en stor kategori av ufordelte midler.

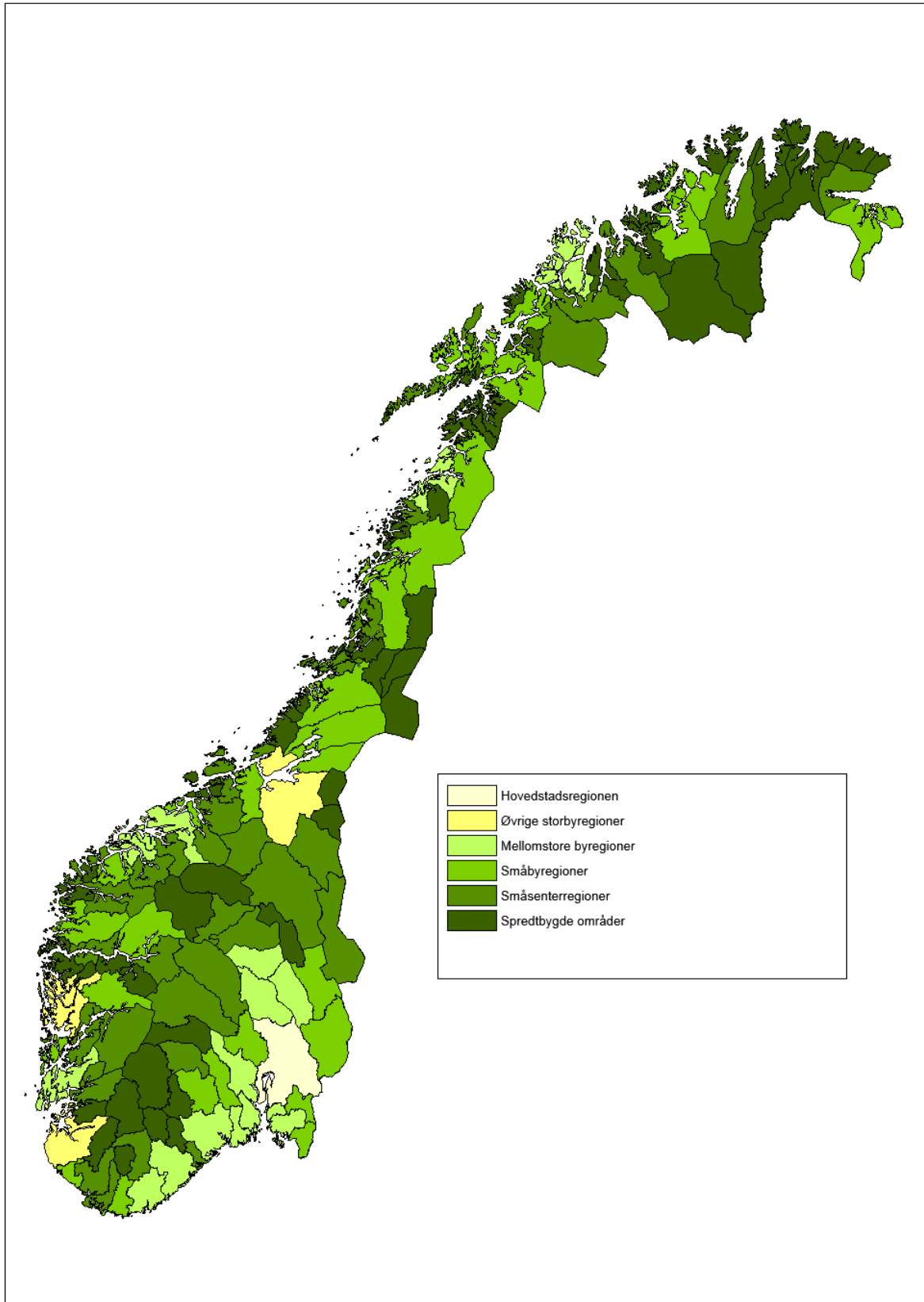
Vi bruker ulike geografiske inndelinger i rapporten. For å ha grunnlag for å vurdere om midlene brukes i tråd med de geografiske føringene i Prop. 1 S (for 2016 skulle virkemiddelbruken være geografisk differensiert og i hovedsak innenfor det distriktpolitiske virkeområdet), er landet delt inn i seks ulike sentralitetskategorier. Arbeidsmarkedene er kategorisert etter størrelse på største tettsted i arbeidsmarkedsregionen (BA). En BA-region er satt sammen av ulike kommuner, men ofte på tvers av fylkesgrenser. De minste regionene består ofte kun av en kommune.

Tabell 2 Kategorisering av arbeidsmarkedsregioner etter sentralitet

Regiontype	Beskrivelse	Antall
Hovedstadsregion	Osloregionen	1
Øvrige storbyregioner	Senter over 150 000 innbyggere, maks tilbud av tjenester og offentlige institusjoner	3
Mellomstore byregioner	Senter mellom 19 000 og 150 000 innbyggere, middels til høyt tilbud av tjenester og offentlige institusjoner	16
Småbyregioner	Senter mellom 3 500 og 25 000 innbyggere, middels tilbud av tjenester og offentlige institusjoner	31
Småsenterregioner	Senter mellom 700 og 6 000 innbyggere, middels til lavt tilbud av tjenester og offentlige institusjoner	43
Spredtbygde områder	Senter under 3 900 innbyggere, lavt til svært lavt tilbud av tjenester og offentlige institusjoner	66

Figur 2 viser BA-regionenes sentralitet basert på regiontypene i tabell 2. Alle kommuner i samme region har samme sentralitetsnivå. Sentralitetsnivået bestemmes av størrelsen på den mest sentrale kommunen i regionen. For nærmere beskrivelse, se departementets rapport "Regionale utviklingstrekk 2016".

Figur 2 Bo- og arbeidsmarkedsregioner (BA) etter sentralitet

4. Total bruk av midler

Tabellene og figuren nedenfor viser fordelingen av midlene over programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk, etter fylke, sentralitet, forvalter og per capita.

Tabell 3 Bruk av midler over 13.50 (2016) per capita etter fylke

Fylke	Totalt (1 000 kr)	Befolkning per 1.1.2017	Per capita (kr)
Finnmark	122 103	76 149	1 603
Troms	230 125	165 632	1 389
Nordland	327 563	242 866	1 349
Sogn og Fjordane	121 584	110 266	1 103
Nord-Trøndelag	124 988	137 233	911
Møre og Romsdal	182 466	266 274	685
Hedmark	116 680	196 190	595
Oppland	98 887	189 479	522
Aust-Agder	42 044	116 673	360
Telemark	57 699	173 307	333
Hordaland	155 456	519 963	299
Sør-Trøndelag	87 316	317 363	275
Vest-Agder	42 603	184 116	231
Buskerud	34 636	279 714	124
Østfold	34 176	292 893	117
Rogaland	48 984	472 024	104
Vestfold	12 694	247 048	51
Akershus	23 825	604 368	39
Oslo	17 398	666 759	26
Ufordelt	124 935	-	-
Totalt	2 006 162	5 258 317	382

Det brukes mest midler per capita under programkategori 13.50 i de nordligste fylkene og Sogn og Fjordane, mens det blir brukt minst i fylkene rundt Oslofjorden. Dette avspeiler i stor grad fylkesfordelingen av 551.60, der antall innbyggere i det distriktpolitiske virkeområdet (DPV) ble vektlagt høyt.

Tabell 4 Bruk av midler over 13.50 (2016) per capita etter sentralitet

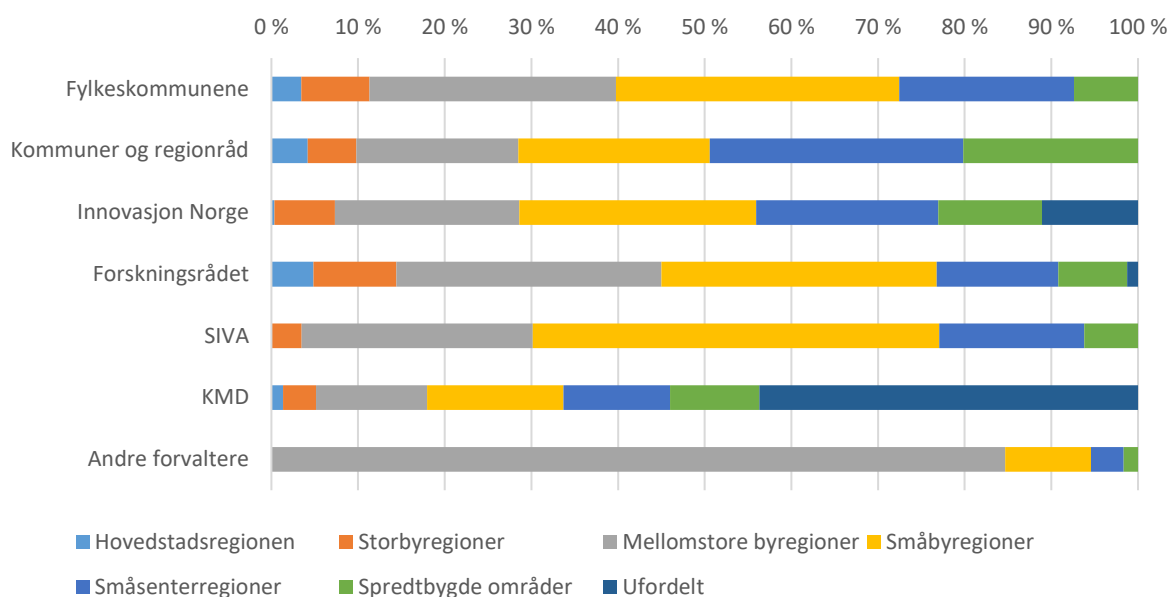
Sentralitet	Totalt (i 1000 kr)	Befolkning per 1.1.2017	Per capita (kr)
Hovedstadsregionen	44 674	1 337 314	33,4
Øvrige storbyregioner	136 782	1 032 606	132,5
Mellomstore byregioner	485 672	1 549 927	313,4
Småbyregioner	583 669	785 685	742,9
Småsenterregioner	415 099	421 721	984,3
Spredtbygde områder	215 332	131 064	1 643,0
Geografisk ufordelt	124 935	-	-
Totalt	2 006 162	5 258 317	381,5

Nedslagsfeltet for midlene er i størst grad de små og mellomstore byregionene, samt småsenterregionene. Det er relativt små variasjoner mellom forvalterne, og både fylkeskommunene og de nasjonale virkemiddelaktørene hadde hovedparten av sin innsats på disse sentralitetsnivåene. Midler kanalisert gjennom kommuner og regionråd (i all hovedsak *kommunale næringsfond*) ble i større grad blir brukt i mer perifere områder, mens KMDs andel ufordelte midler går til internasjonalt arbeid, jf. tabell 5 og figur 3. Justert for antall innbyggere kommer det likevel frem at det brukes mer midler i spredtbygde områder enn i større og mer tettbygde områder, jf. tabell 4.

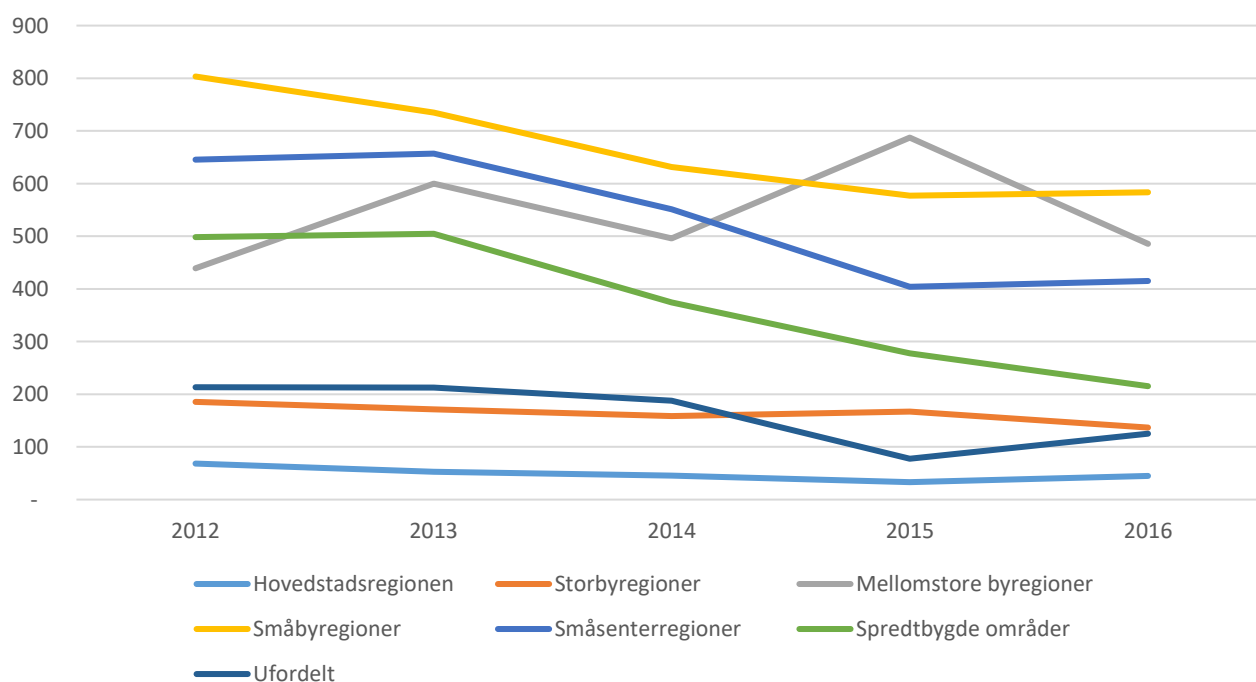
Tabell 5 Geografisk fordeling av bruk over 13.50 (2016) per forvalter og sentralitet (mill. kr)

Sentralitet	Fylkeskommunene	Kommuner og regionråd	Innovasjon Norge	Forskningsrådet	Siva	KMD	Andre forvaltere	Totalt
Hovedstadsregionen	26,1	11,2	2,3	3,6	-	1,5	-	44,7
Øvrige storbyregioner	59,1	15,0	47,6	7,1	3,7	4,3	-	136,8
Mellomstore byregioner	214,3	50,1	144,4	22,7	28,4	14,3	11,5	485,7
Småbyregioner	246,5	59,2	185,5	23,6	50,0	17,6	1,3	583,7
Småsenterregioner	151,8	78,4	142,5	10,4	17,8	13,8	0,5	415,1
Spredtbygde områder	55,6	54,1	81,4	5,9	6,6	11,5	0,2	215,3
Geografisk ufordelt	-	-	75,2	0,9	-	48,9	-	124,9
Totalt	753	268	679	74	107	112	14	2 006,2

Figur 3 Brukte midler over 13.50, etter sentralitet per forvalter (mill. kr/andeler)

Figur 4 Bruk av midler over 13.50, etter sentralitet, 2012-2016 (mill. kr)

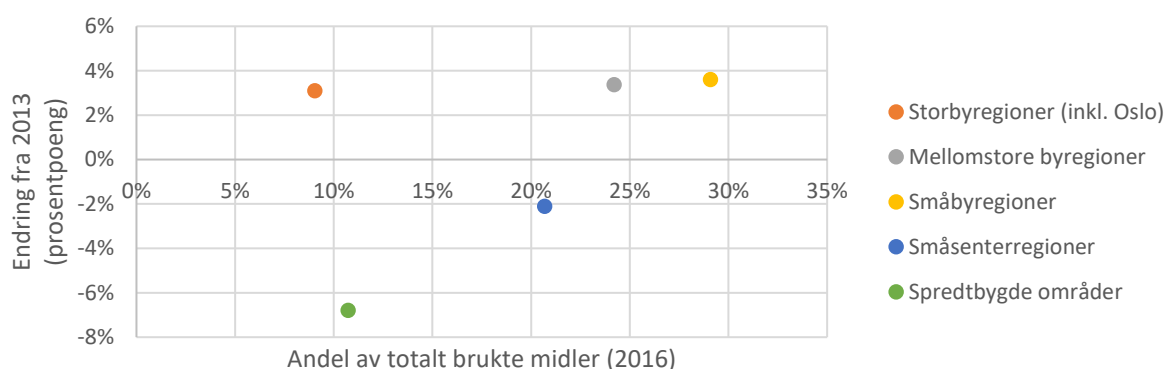
Sentralitetsfordelingen, der flest kroner og ører brukes i små- og mellomstore byregioner, har vært tydelig over tid. De siste årene har denne tendensen likevel blitt forsterket, spesielt sett opp mot en nedgang i absolutte tall brukt i de laveste sentralitetsnivåene, særlig spredtbygde områder, jf. figur 4 og tabell 6.

Tabell 6 Bruk av midler etter sentralitet, alle poster, 2012-2016 (mill. kr)

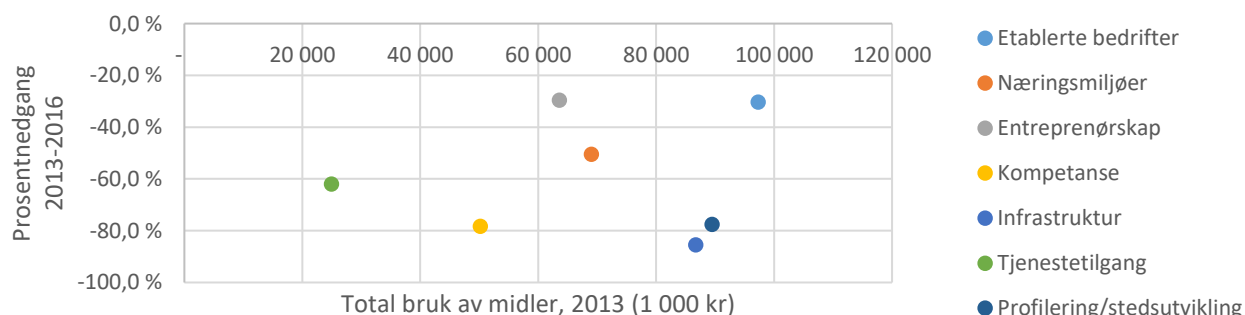
Sentralitet	2012	2013	2014	2015	2016
Hovedstadsregionen	68	53	46	33	45
Storbyregioner	186	172	159	167	137
Mellomstore byregioner	439	600	496	687	486
Småbyregioner	803	735	632	577	584
Småsenterregioner	645	657	551	404	415
Spredtbygde områder	499	505	375	278	215
Ufordelt	213	212	188	78	125
Totalt	2 854	2 933	2 446	2 224	2 006

Nedgangen er i stor grad et resultat av reduserte rammer på programkategorien i stort, og den nasjonale føringen fra 2014 frem til 2016 om dreiningen i virkemiddelbruk mot de mer direkte nærings- og bedriftsrettede delmålene under hovedmål 1, jf. kapittel 5. Formål som for eksempel stedsutvikling/profilering og infrastruktur var fremtredende i spesielt de spredtbygde områdene, og nedgangen i bruk av midler til denne typen innsats forklarer også mye om hvorfor andelen til det laveste sentralitetsnivået har gått ned, jf. figur 5 og 6.

Figur 5 Andel av brukte midler per sentralitet (2016), endring fra 2013 (prosentpoeng)

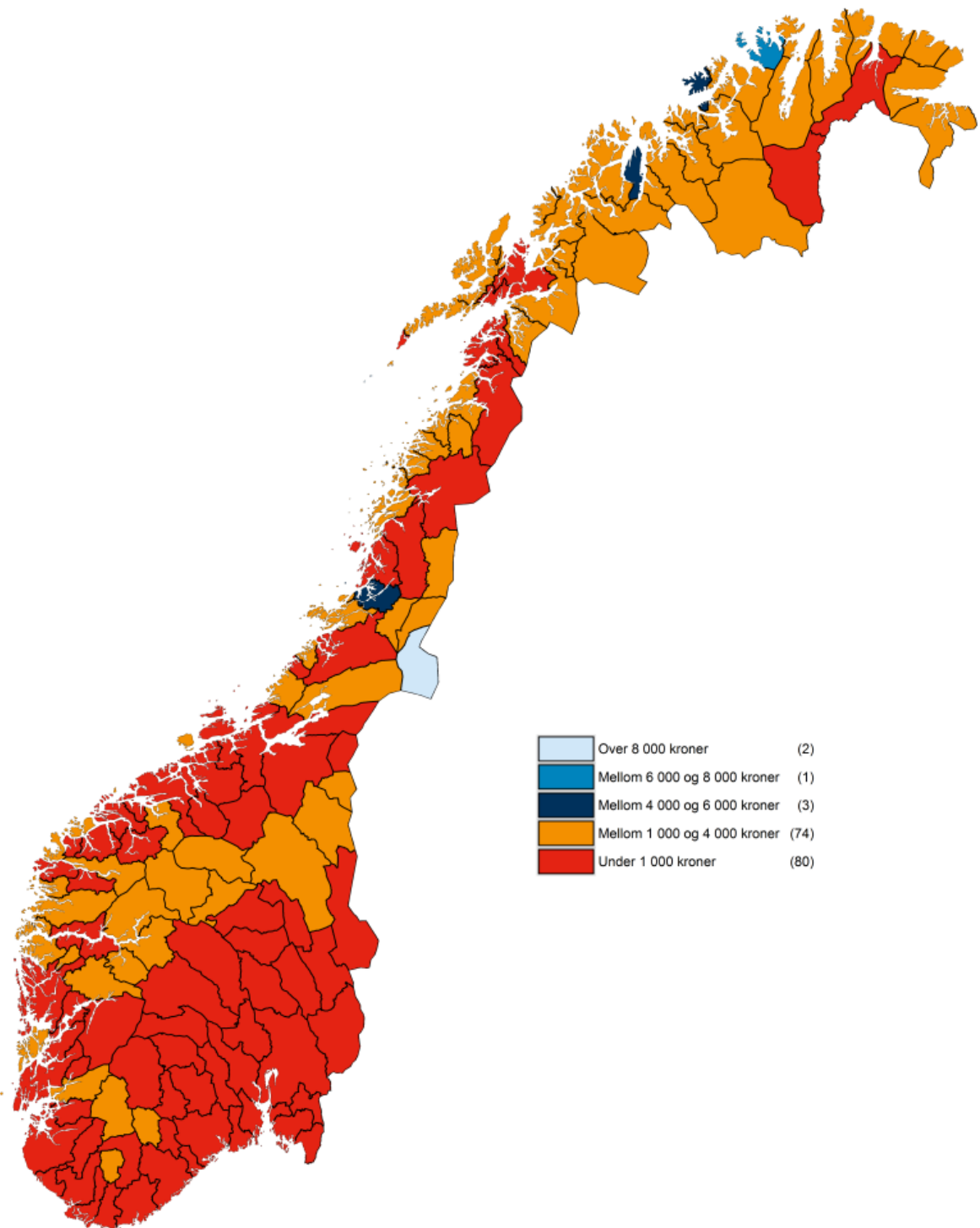
Figur 6 Brukte midler per delmål (2013), endring fra 2013 (prosent), spredtbygde områder¹

¹ Figur 6 viser at jo lenger til høyere delmålet er plassert, jo mer midler ble det brukt der i de spredtbygde områdene i 2013. Jo lenger ned delmålet er plassert, jo større var prosentnedgangen fra 2013 til 2016.

Figur 7 viser geografiske forskjeller mellom bo- og arbeidsmarkedsregioner i bruk av midler per capita. I hovedtrekk viser den at det brukes lite midler per capita i store deler av Sør- og Vest-Norge, med unntak av indre deler av Sørlandet og i en akse fra grenseregioner i Sør-Trøndelag via deler av Innlandet til kysten i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Det er større variasjoner mellom arbeidsmarkedsregionene i Nord-Norge, der vi ser lommer med høye beløp per capita.

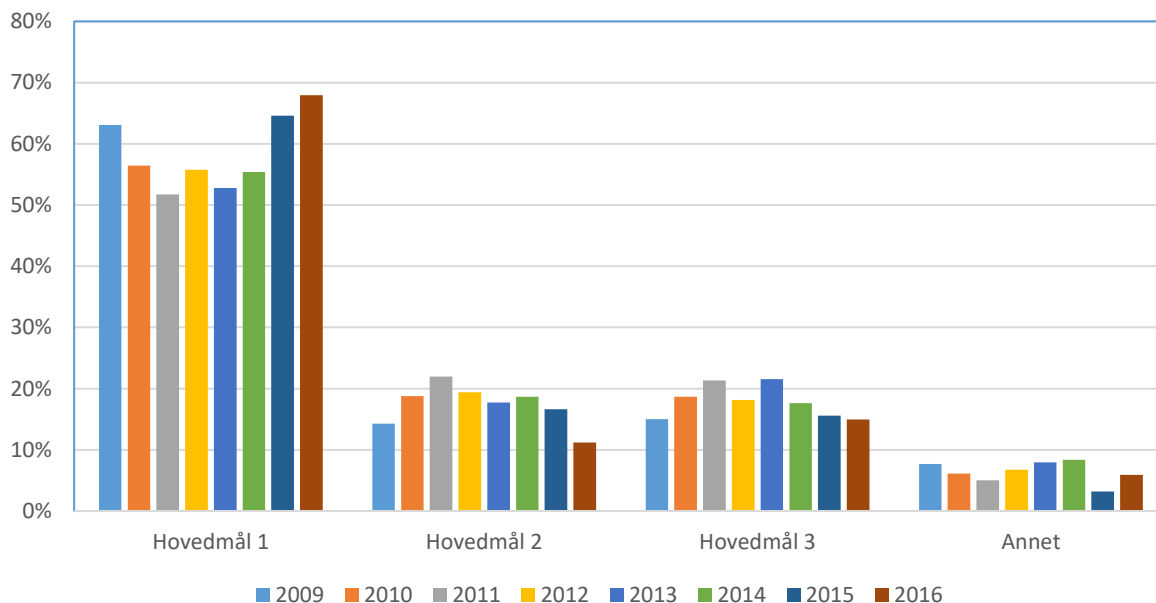
Figur 7 Bruk av midler over 13.50 (2016) per capita etter bo- og arbeidsmarkedsregioner

5. Prioriteringer av hovedmål og delmål

I statsbudsjettet for 2016 var den distriktspolitiske innsatsen målrettet, ved at nærings- og bedriftsrettede tiltak skulle prioriteres, jf. Prop. 1 S (2015-2016). De nærings- og bedriftsrettede midlene var i stor grad knyttet til hovedmål 1, og næringsrettet infrastruktur innenfor hovedmål 2. Denne føringen kan vi finne igjen i rapporteringen for 2016. Hovedmål 1 utgjorde en større andel av den totale bruken av midler enn for tidligere år, og 68 pst. av midlene ble brukt til formål under dette hovedmålet. Dette er en prioritering som har vedvart over tid, men dette er blitt mer tydelig fra 2014 og frem til i dag, som også er perioden for den bedrifts- og næringsrettede føringen. Hovedmål 2 og 3 har vært gjenstand for en omtrentlig lik fordeling i perioden 2009 til 2013. Rapporteringen for 2016 avviker fra dette mønsteret med en lavere andel til hovedmål 2, noe som sannsynligvis har sammenheng med den gradvise nedtrappingen av kompensasjonsordningen for økt arbeidsgiveravgift over 551.61.

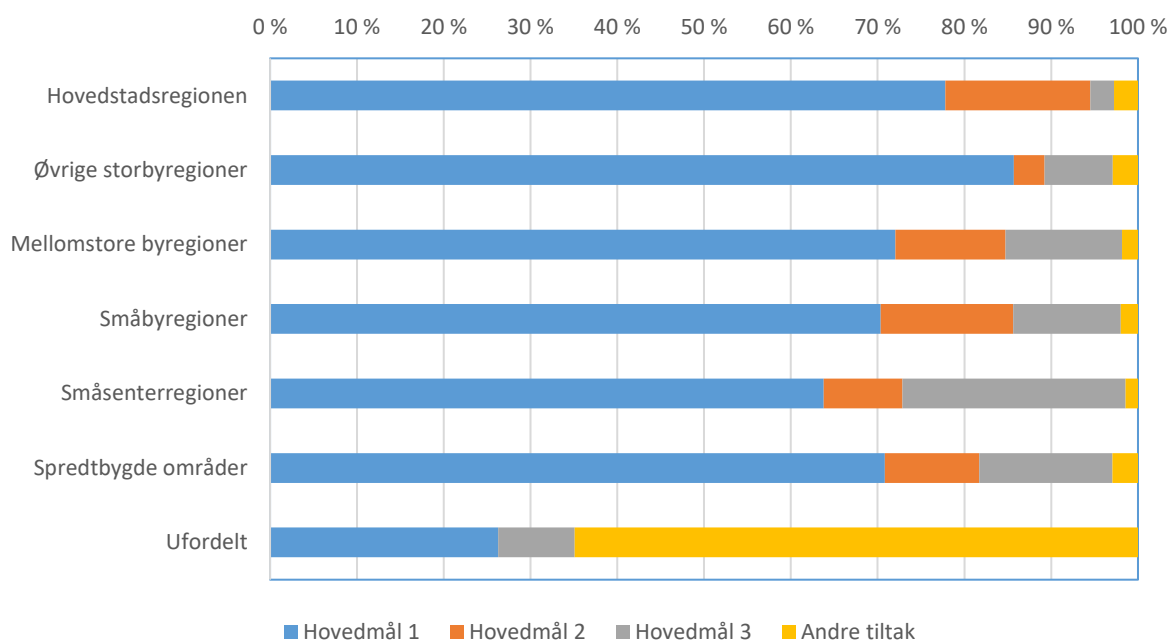
Figur 8 Gitte tilsagn under programkategori 13.50 fordelt på hovedmål (prosentandel)

Tabell 7 Bruk av midler etter hovedmål og sentralitet, 2016 (mill. kr)

	Hovedmål 1	Hovedmål 2	Hovedmål 3	Andre tiltak	Totalt
Hovedstadsregion	34,8	7,5	1,2	1,2	44,7
Øvrige storbyregioner	117,2	4,8	10,7	4,0	136,8
Mellomstore byregioner	349,9	61,7	65,2	8,9	485,7
Småbyregioner	410,6	89,1	72,5	11,5	583,7
Småsenterregioner	264,8	37,6	106,8	5,9	415,1
Spredtbygde områder	152,5	23,4	33,1	6,3	215,3
Ufordelt	32,9	-	11,0	81,1	124,9
Totalt	1 362,6	224,1	300,4	119,0	2 006,2
Totalt pst.	68 %	11 %	15 %	6 %	100 %

Figur 9 Bruk av midler etter hovedmål og sentralitet

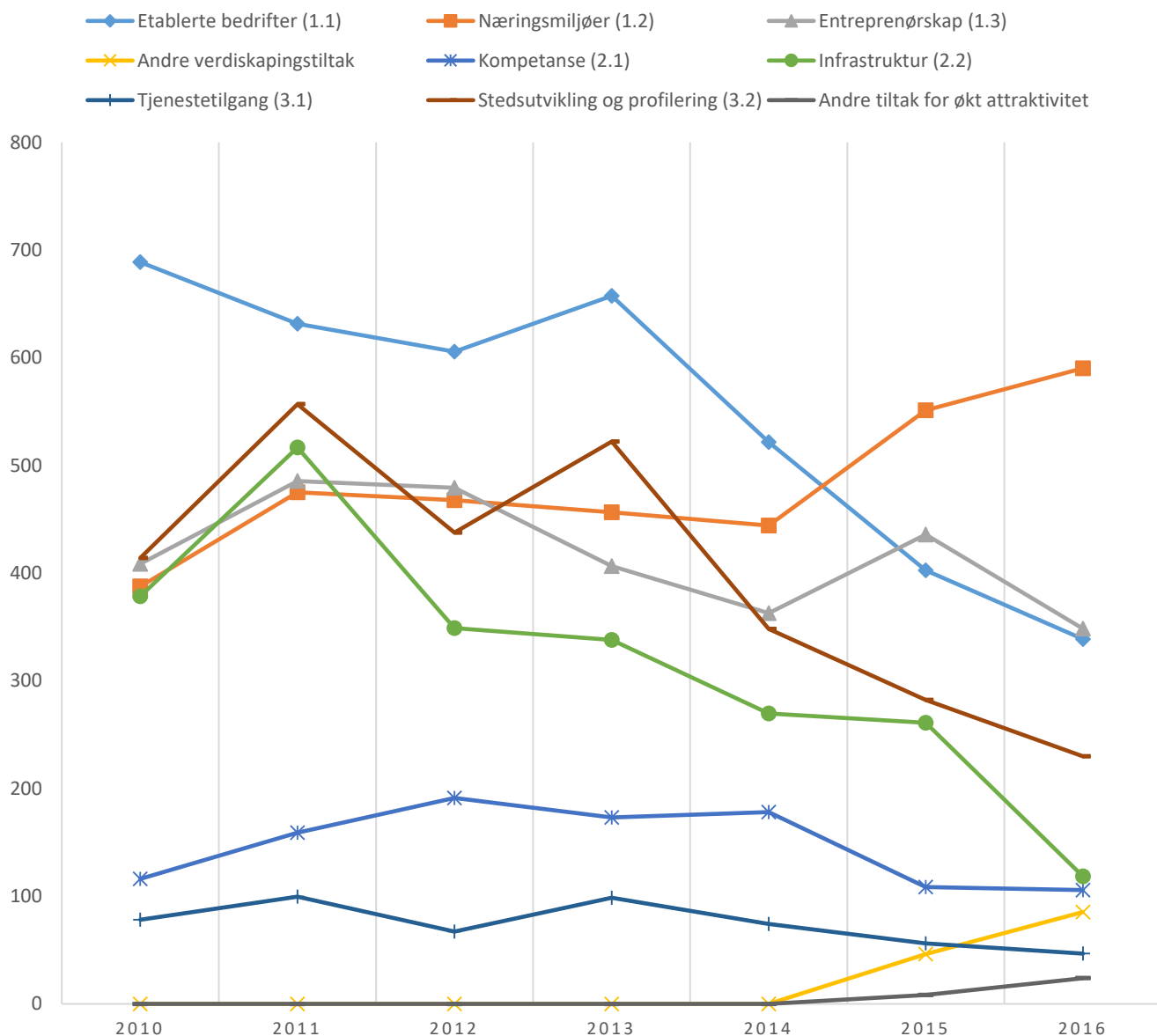

Tabell 8 Prosentvis bruk av midler i det distriktpolitiske virkeområdet (DPV) per hovedmål

	Hovedmål 1	Hovedmål 2	Hovedmål 3	Andre tiltak	Totalt
Andel innenfor DVP	74 %	87 %	88 %	24 %	75 %
Andel utenfor DVP	24 %	13 %	8 %	7 %	19 %
Ufordelt	2 %	0 %	4 %	68 %	6 %

Over tid har det vært en vridning i bruken mellom delmålene. Utviklingen i forbruket dedikert til Næringsmiljøer skiller seg ut, og dette skyldes prioriteringer både på nasjonal og regional nivå. Formål som infrastruktur og stedsutvikling/Profilering, som var fremtredende i begynnelsen av 2010-årene, har i senere år blitt gitt lavere prioritet. Grunnen er en kombinasjon av en målretting av programkategorien mot nærings- og bedriftsrettede tiltak, samt den gradvise avviklingen av kompensasjonsordningen på 551.61. Figur 10 viser utviklingen per delmål den siste seksårsperioden

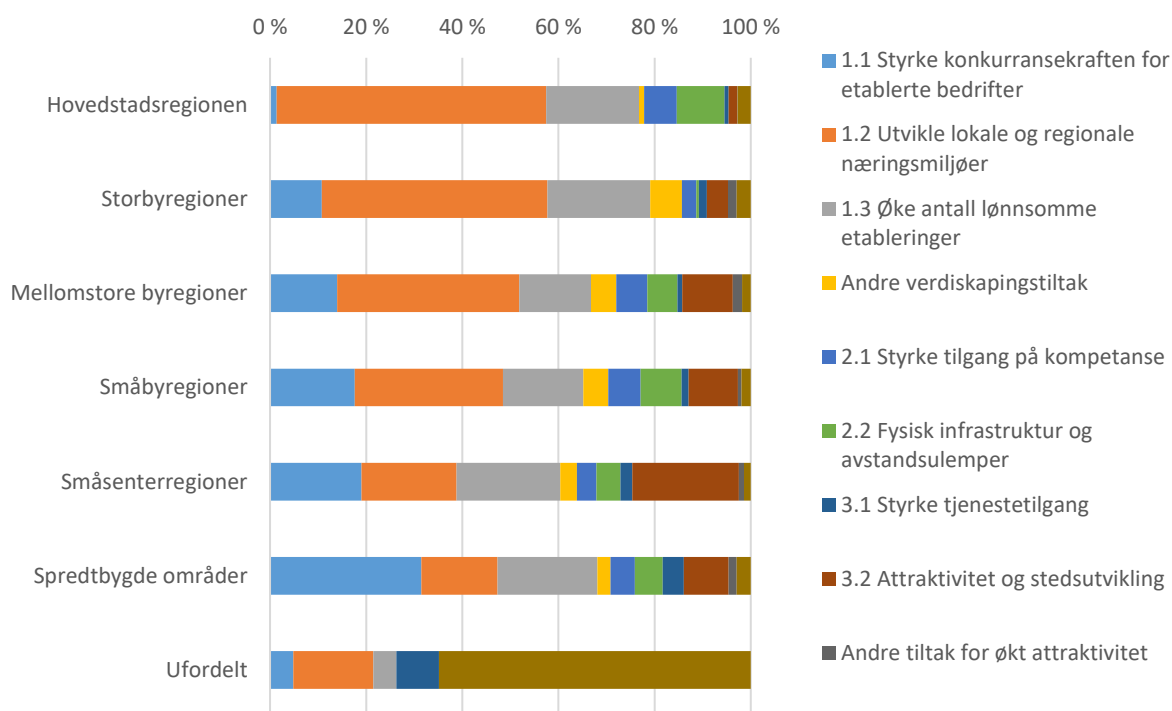
Figur 10 Prioritering av delmål, hele 13.50, 2010-2016 (mill. kr)

Tabell 9 Bruk av midler (2016), etter delmål og sentralitet (mill. kr)

Delmål/ Sentralitet	Hovedstadsregion	Storbyregioner	Mellomstore byregioner	Småbyregioner	Småsenterregioner	Spredtbygde områder	Ufordelt	Totalt
1.1 Styrke konkurransekraften for etablerte bedrifter	0,6	14,7	67,8	103,0	78,9	67,8	6,0	338,7
1.2 Utvikle lokale og regionale næringsmiljøer	25,1	64,3	184,0	179,8	82,1	34,1	20,8	590,2
1.3 Øke antall lønnsomme etableringer	8,6	29,2	72,5	97,6	89,7	44,7	6,0	348,4
Andre verdiskapingstiltak	0,5	9,0	25,6	30,2	14,2	5,9	-	85,3
2.1 Styrke tilgang på kompetanse	3,1	4,1	31,2	39,3	17,1	10,9	-	105,7
2.2 Fysisk infrastruktur og avstandsuremper	4,4	0,8	30,4	49,8	20,5	12,6	-	118,4
3.1 Styrke tjenestetilgang	0,4	2,2	4,9	8,4	10,3	9,5	11,0	46,7
3.2 Attraktivitet og stedsutvikling	0,8	6,0	51,0	59,9	92,1	20,0	-	229,9
Andre tiltak for økt attraktivitet	0,0	2,5	9,3	4,2	4,3	3,6	-	23,9
Andre tiltak	1,2	4,0	8,9	11,5	5,9	6,3	81,1	119,0
Totalt	44,7	136,8	485,7	583,7	415,1	215,3	124,9	2 006,2

Figur 11 Bruk av midler (2016), alle poster, etter delmål og sentralitet (mill. kr/andeler)

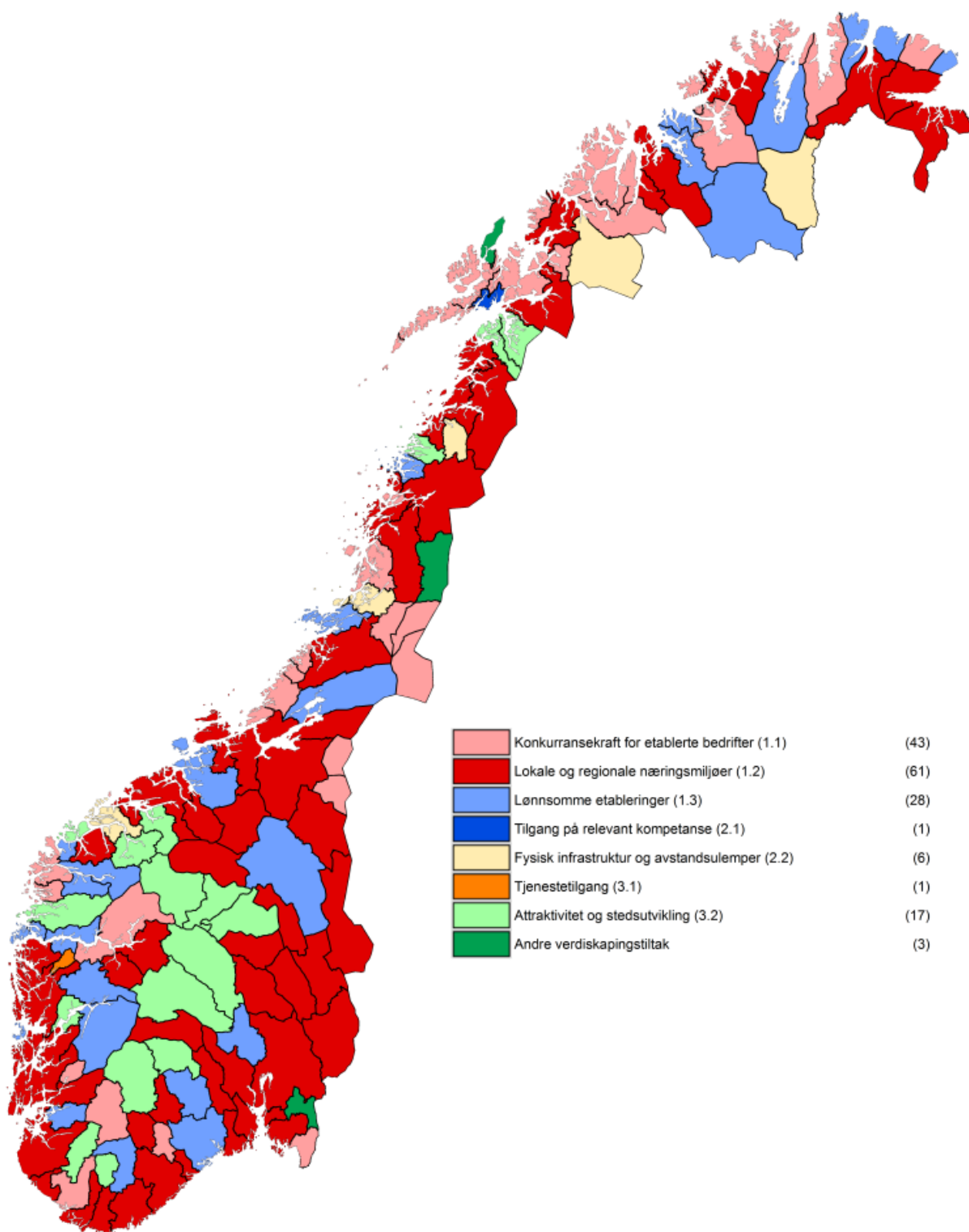

Alle tilsagn blir rapportert inn etter kategori for å kunne si noe om hvilke formål midlene benyttes til. Midler brukt på en kategori er i all hovedsak plassert under ett arbeidsmål og ett hovedmål.

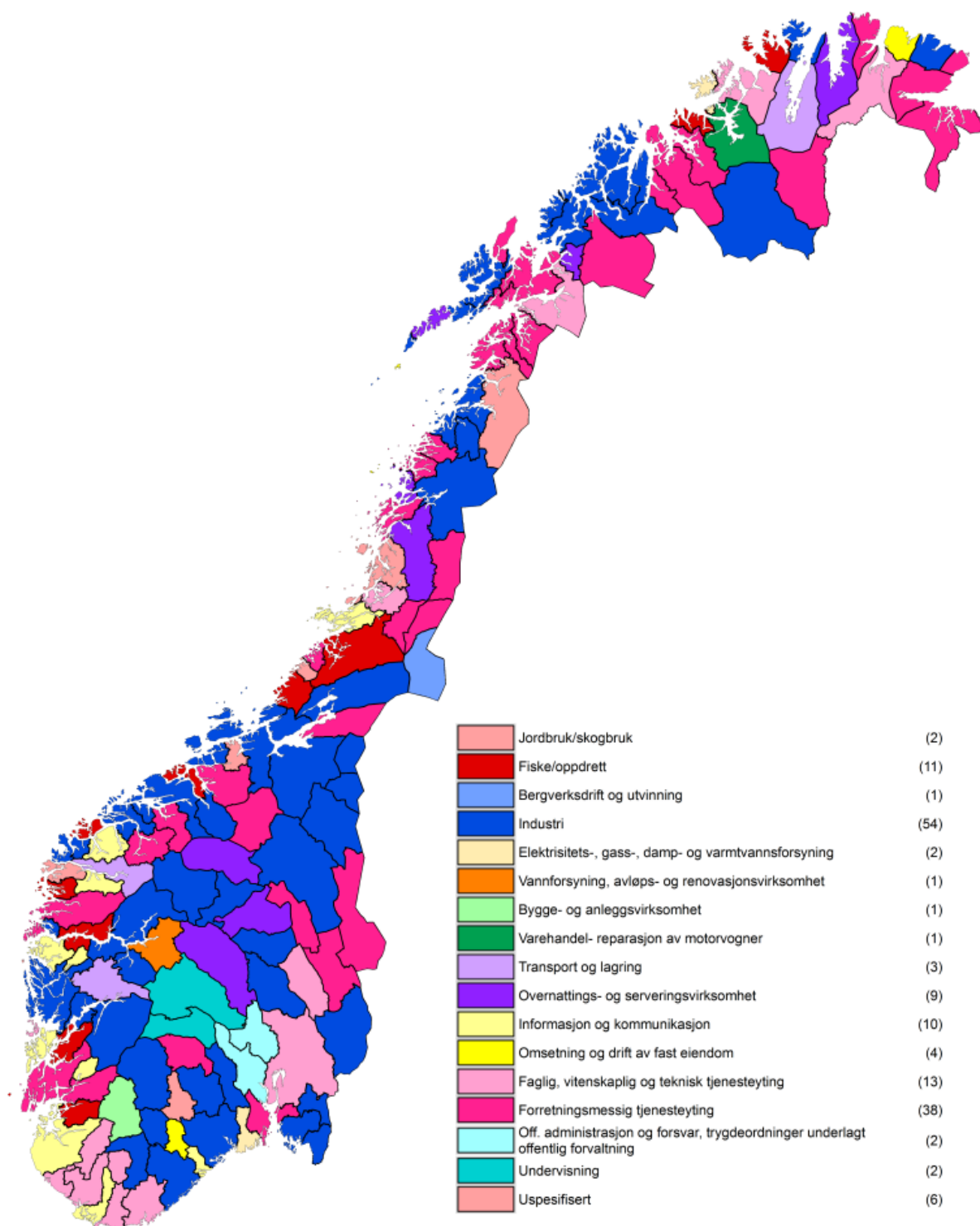
Tabell 10 Bruk av midler etter rapporteringskategorier

	Arbeidsmål for 13.50	Rapporteringskategoriene	Brukte midler (i mill. kr)
	Arbeidsmål 1.1	1110 Direkte støtte til etablerte bedrifter over 5 år	334,9
		1150 Tiltak under gruppemeldt transportstøtte	3,8
	Arbeidsmål 1.2	1210 Næringshage	71,5
		1220 Inkubator	86,1
		1230 Regional FoU og innovasjon (VRI)	91,3
		1240 Klyngeprogrammet	76,4
		1250 Kunnskapsutvikling for bedrifts-/næringsmiljøer	159,4
		1260 Bedriftsnettverk for økt konkurransekraft	57,0
		1270 Profilerings- og internasjonalisering av bedrifts-/næringsmiljøer	43,3
		1280 Regional omstilling	5,4
	Arbeidsmål 1.3	1310 Direkte støtte til bedrifter under 5 år	280,1
		1330 Etablererkontorer, -kurs, -veiledning	15,8
		1340 Entreprenørskap i høyere utdanning og forskning (inkl. studentbedrifter)	3,2
		1350 Entreprenørskap i grunn- og videregående skole	22,8
1360 Andre tiltak for entreprenørskap (ikke bedriftsrettede)		26,6	
1370 Andre verdiskapingstiltak		85,3	
Hovedmål 2	Arbeidsmål 2.1	2110 Utvikling av kurs/utdanningstilbud som er relevant for det regionale arbeidslivet	65,2
		2120 Rekruttering av relevant arbeidskraft til regionen	40,5
	Arbeidsmål 2.2	2210 Bredbånds-, mobil- og IKT-tiltak	17,4
		2220 Vannforsyning	1,4
		2230 Transportinfrastrukturtiltak	69,2
		2240 Fysisk tilrettelegging av kommunale næringsareal	17,6
		2250 Utredningsprosjekter for transportinfrastruktur	12,5
2260 Utvikling av rutetilbud	0,3		
Hovedmål 3	Arbeidsmål 3.1	3110 Utvikling av dagligvarebutikker og drivstofftilbud	46,7
	Arbeidsmål 3.2	3210 Planlegging/fysisk oppgradering av sentrumsområder, parker og grøntareal	50,8
		3220 Tilrettelegging for friluftsliv og fritidsaktiviteter	13,4
		3230 Utvikling av lokale/regionale kultur- og idrettstilbud/-arrangementer	61,7
		3240 Profilerings- og utviklingstiltak for turisme/besøkende	82,3
		3250 Profileringsstiltak for økt bosetting/bedriftslokalisering	17,2
		3260 Inkluderingsstiltak	4,5
3270 Andre tiltak for økt attraktivitet		23,9	
Rammetildelinger		I hovedsak Interreg	37,9
		0800 Adm.- og gjennomføringskostnader hos tilskuddsforvaltere	81,1

Figur 12 Største delmål (i kroner), per BA-region (2016)

Figur 13 Næringshovedområde som mottok mest midler, 2016, per BA-region (kun midler fra Innovasjon Norge)

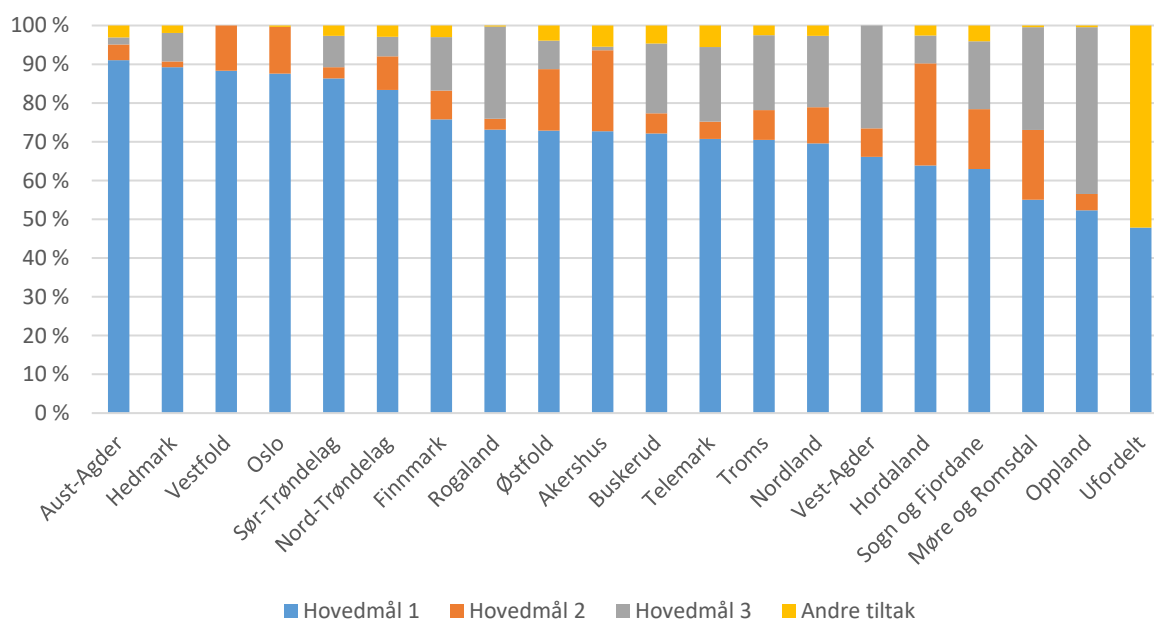

6. Prioriteringer i fylkene

Tabell 11 Fylkesvis fordeling av gitte tilsagn (2016), regionale midler (postene 60 og 61) etter hovedmål (mill. kr), rangering etter bruk på hovedmål 1

Fylke	Hovedmål 1	Hovedmål 2	Hovedmål 3	Andre tiltak
Nordland	187,4	25,3	49,5	7,3
Troms	135,8	14,8	37,2	4,8
Hedmark	92,8	1,5	7,6	2,0
Nord-Trøndelag	88,8	9,2	5,4	3,1
Møre og Romsdal	84,2	27,6	40,6	0,6
Hordaland	80,2	33,1	9,0	3,2
Finnmark	75,4	7,4	13,7	3,0
Sogn og Fjordane	68,3	16,8	19,0	4,4
Sør-Trøndelag	61,4	2,1	5,7	1,9
Oppland	41,9	3,4	34,4	0,4
Telemark	35,1	2,2	9,5	2,8
Rogaland	24,9	1,0	8,1	0,1
Aust-Agder	24,3	1,1	0,5	0,8
Østfold	19,5	4,2	2,0	1,0
Buskerud	19,1	1,4	4,8	1,2
Vest-Agder	18,9	2,1	7,6	0,0
Akershus	15,2	4,4	0,2	1,1
Oslo	12,4	1,7	0,0	0,1
Vestfold	8,3	1,1	0,0	0,0
Ufordelt	9,0	0,0	0,0	9,8
Totalt	1 103,1	160,2	254,7	47,6

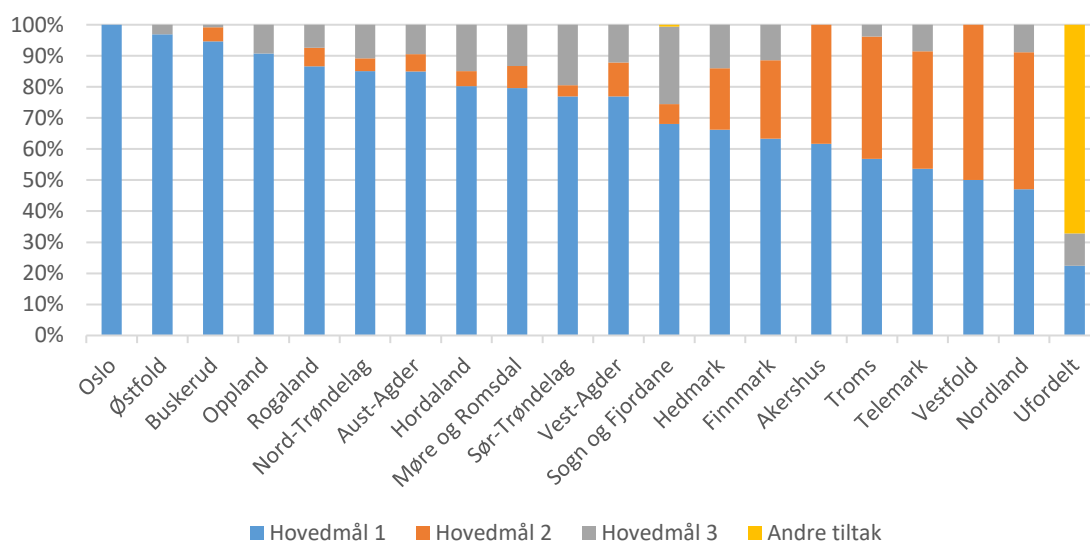
Figur 15 Fylkesvis fordeling av gitte tilsagn (2016), regionale midler (postene 551.60 og 551.61) etter hovedmål (%), rangering etter størst andel til hovedmål 1

Tabell 12 Fylkesvis fordeling av gitte tilsagn (2016), nasjonale midler (post 552.72) etter hovedmål (mill. kr), rangering etter bruk på hovedmål 1

Fylke	Hovedmål 1	Hovedmål 2	Hovedmål 3	Andre tiltak
Nordland	27,3	25,6	5,2	-
Hordaland	24,0	1,5	4,5	-
Møre og Romsdal	23,4	2,1	3,9	-
Troms	21,3	14,8	1,4	-
Oppland	17,1	-	1,8	-
Nord-Trøndelag	15,8	0,8	2,0	-
Finnmark	14,3	5,7	2,6	-
Aust-Agder	13,0	0,9	1,4	-
Rogaland	13,0	0,9	1,1	-
Sør-Trøndelag	12,4	0,6	3,2	-
Vest-Agder	10,7	1,5	1,7	-
Sogn og Fjordane	9,0	0,8	3,3	0,1
Hedmark	8,4	2,5	1,8	-
Buskerud	7,7	0,4	0,1	-
Østfold	7,2	-	0,2	-
Telemark	4,3	3,1	0,7	-
Oslo	3,2	-	-	-
Akershus	1,8	1,1	-	-
Vestfold	1,6	1,6	-	-
Ufordelt	23,9	-	11	71,3
Totalt	259,6	63,8	45,7	71,4

Figur 16 Fylkesvis fordeling av gitte tilsagn (2016) på nasjonale midler (post 552.72) etter hovedmål (%), rangering etter størst andel til hovedmål 1

Tabell 13 Bruk av regionale midler (postene 60/61), 2016, etter fylke og forvalter (mill. kr)

Fylke	Fylkeskommuner	Kommuner/regionråd	Andre	IN	Totalt
Østfold	25,3	-	-	1,5	26,8
Akershus	17,2	3,7	-	-	20,9
Oslo	6,7	7,5	-	-	14,2
Hedmark	52,6	16,4	-	35,0	104,0
Oppland	46,0	6,5	-	27,6	80,0
Buskerud	17,8	3,2	-	5,4	26,5
Vestfold	6,5	-	-	2,9	9,4
Telemark	29,2	6,2	-	14,1	49,6
Aust-Agder	15,3	4,1	-	7,4	26,7
Vest-Agder	22,2	1,9	-	4,6	28,6
Rogaland	20,1	-	9,4	4,5	34,0
Hordaland	72,3	8,1	-	45,2	125,5
Sogn og Fjordane	49,0	18,3	-	41,1	108,4
Møre og Romsdal	40,4	75,4	-	37,2	153,0
Sør-Trøndelag	28,6	14,0	-	28,5	71,1
Nord-Trøndelag	26,0	28,6	-	51,8	106,4
Nordland	156,4	26,7	1,9	84,5	269,4
Troms	89,4	25,6	1,5	76,1	192,6
Finnmark	32,4	21,9	0,6	44,6	99,5
Ufordelt	-	-	-	18,8	18,8
Totalt	753,3	268,0	13,5	530,8	1 565,6

Tabell 14 Bruk av nasjonale midler (post 72), 2016, etter fylke og forvalter (mill. kr)

Fylke	IN	Siva	FR	KMD	Totalt
Østfold	5,0	1	1,4	0,2	7,4
Akershus	0,2	-	1,6	1,1	2,9
Oslo	1,5	-	1,7	0,0	3,2
Hedmark	1,1	6	1,2	4,3	12,7
Oppland	4,7	11	1,2	1,8	18,9
Buskerud	2,5	4	1,2	0,4	8,2
Vestfold	-	-	1,6	1,6	3,3
Telemark	2,0	1	1,5	3,8	8,1
Aust-Agder	6,2	5	2,0	2,3	15,3
Vest-Agder	5,8	2	3,2	3,2	14,0
Rogaland	3,6	5	3,9	2,1	15,0
Hordaland	15,7	6	2,3	6,1	29,9
Sogn og Fjordane	2,7	5	1,4	4,1	13,0
Møre og Romsdal	10,8	10	2,8	6,1	29,5
Sør-Trøndelag	3,6	6	2,8	3,8	16,2
Nord-Trøndelag	2,7	12	1,2	2,8	18,6
Nordland	8,5	16	20,7	12,7	58,1
Troms	10,0	10	13,5	3,9	37,5
Finnmark	5,0	7	8,0	2,6	22,6
Ufordelt	56,4	-	0,9	48,9	106,1
Totalt	148,0	107	74,2	111,8	440,5

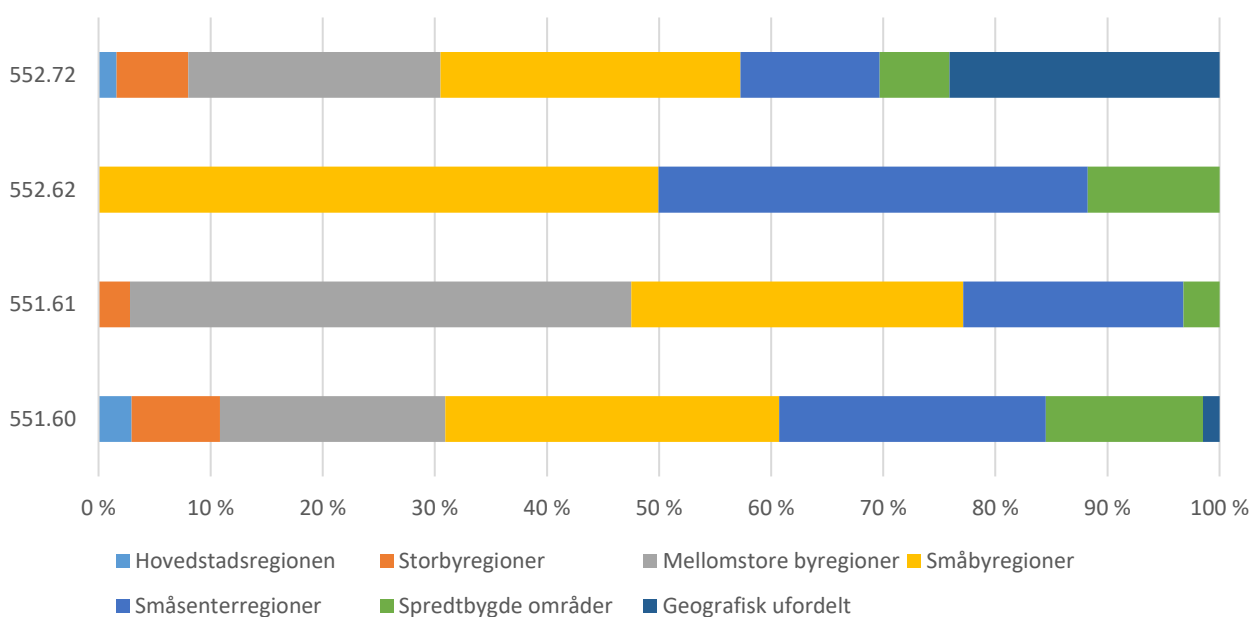
7. Virkemiddelbruk etter post

I dette kapittelet presenteres fordelingen av midlene på kap. 551, postene 60 og 61, og kap. 552, post 72 ut fra sentralitet.

Tabell 15 Bruk av midler (2016) per post og sentralitet

Post/Sentralitet	Hovedstadsregionen	Øvrige Storbyregioner	Mellomstore byregioner	Småbyregioner	Småsenterregioner	Spredtbygde områder	Ufordelt	Totalt
551.60	37,6	100,4	255,9	379,4	303,1	178,4	18,8	1 273,6
551.61	-	8,2	130,6	86,4	57,4	9,4	-	292,0
552.72	7,0	28,2	99,2	117,8	54,6	27,5	106,1	440,4
Totalt	44,7	136,8	485,7	583,7	415,1	215,3	124,9	2 006,2

Figur 17 Bruk av midler (2016) per post og sentralitet (%)

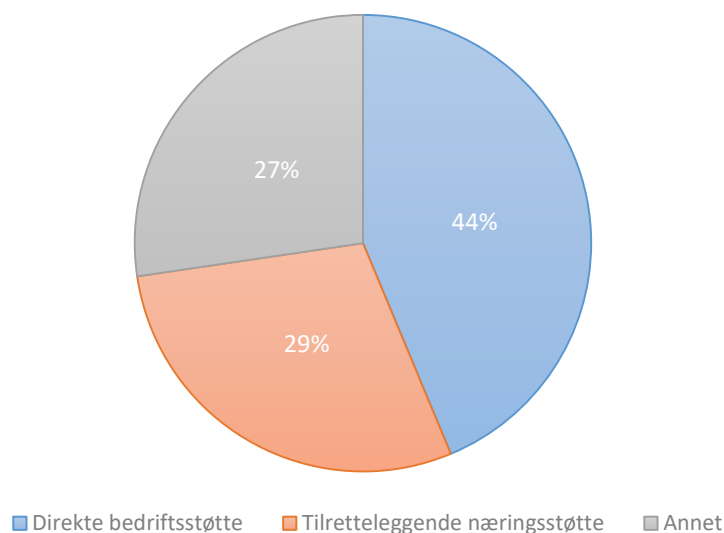

Mellomstore byregioners store andel over post 551.61 har sannsynligvis sammenheng med at midlene kom i form av kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift for bl.a. Tromsø og Bodø, som begge er kategorisert i denne sentralitetstypen.

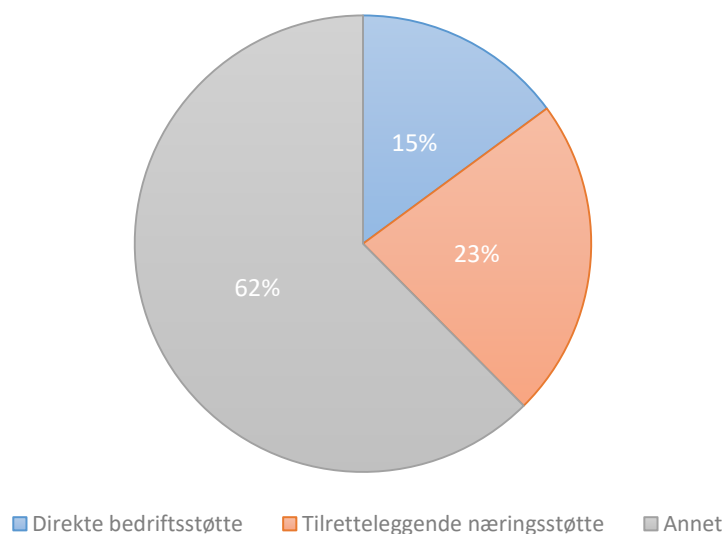
8. Næringsstøtte

Som en del av Nasjonalbudsjettets årlige presentasjon av statlig næringsstøtte på tvers av sektorer sammenstiller departementet oversikt over virkemiddelbruken, under kategoriene direkte bedriftsstøtte, tilretteleggende næringsstøtte og andre tiltak. Direkte bedriftsstøtte er en på mange måter selvforklarende kategori, mens Tilretteleggende næringsstøtte kan være støtte til nettverk, bransje- og klyngeutvikling, tiltak for økt entreprenørskap, støtte til samlokalisering (Næringshageprogrammet) samt støtte til fysisk kommunal næringsrettet infrastruktur. Kategorien Annet inkluderer bl.a. andre typer infrastruktur, kompetanseprosjekter, stedsutvikling, samt profilering og markedsføring av et område.

Figur 18 Statlig næringsstøtte, kap. 551, post 60 (andel)

Figur 19 Statlig næringsstøtte, kap. 551, post 61 (andel)

Figur 20 Statlig næringsstøtte, kap. 552, post 72 (andel)

